

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ СПОРТУ (НА ПРИКЛАДІ УГОРЩИНИ)

Леся Яблонська¹, Тетяна Кропивницька²

¹Міністерство молоді та спорту України, Київ, Україна

²Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. На основі аналізу нормативно-правових документів Європейського Союзу (ЄС) виділено ключові компоненти політики щодо розвитку спорту, які становлять основу європейської моделі спорту. *Мета.* Вивчення особливостей функціонування європейської моделі спорту в країнах Європейського Союзу (на прикладі Угорщини) для визначення перспективних напрямів реформування вітчизняної спортивної галузі. *Методи.* Аналіз, синтез, узагальнення, порівняння. *Результати.* Встановлено, що, з одного боку, країни-заявники, перш ніж вступити до ЄС, повинні прийняти доробок спільноти та адаптувати національне законодавство до його права. З іншого, у сфері спорту, як і у сфері охорони здоров'я, освіти, культури та туризму, ЄС не має права ухвалювати закони та впливати на законодавство країн-членів. Європейська модель спорту базується на фундаментальних принципах (прозорість та підзвітність економічної діяльності, автономія спортивних організацій, дотримання правил «чесної гри», збереження конкурентності між професійними клубами, визнання єдиної федерації для виду спорту, побудова пірамідальної структури змагань тощо). Поряд з цим існують рекомендації, які, на думку керівництва ЄС, сприяють розвитку спорту в країні, проте не є обов'язковими для виконання (легалізація та отримання прибутків від лотерей та азартних ігор, пільгове оподаткування фірм-спонсорів спорту тощо).

На прикладі Угорщини розглянуто імплементацію підходів ЄС до функціонування сфери спорту в країні. Досвід Угорщини може бути врахований у вітчизняній практиці під час реформування центрального органу виконавчої влади; впровадження законодавчих ініціатив, спрямованих на структурні зміни та фінансову підтримку; розширення механізмів недержавного фінансування та збільшення відповідальності спортивних федерацій за розвиток своїх видів спорту.

Ключові слова: Європейський Союз, Угорщина, модель спорту, реформи.

Lesia Yablonska, Tetiana Kropyvnytska

FOREIGN EXPERIENCE OF THE EUROPEAN MODEL OF SPORT FUNCTIONING
(ON THE EXAMPLE OF HUNGARY)

Abstract. Based on the analysis of the EU legal and regulatory documents, the key components of the European policy on sports development, which constitute the basis of the European model of sport, are highlighted. *Objective.* To study the peculiarities of functioning of European model of sport in the EU countries (on the example of Hungary) for the identification of perspective directions of the national sports sphere reforming. *Methods.* Analysis, synthesis, generalization, comparison. *Results.* On the one hand, it has been established that applicant countries, before joining the EU, must adopt Community experience and adapt national legislation to EU law. On the other hand, in the sphere of sports, as in the sphere of health, education, culture and tourism, the EU has no right to enact laws and influence the legislation of member states. The European model of sport is based on fundamental principles (transparency and accountability of economic activity, autonomy of sports organizations, observance of rules of "fair play", preservation of competitiveness between professional clubs, recognition of a single Federation for sport, construction of the pyramidal structure of competitions, etc.). At the same time, there are recommendations that, according to the EU leadership, contribute to the development of sport in the country, but are not mandatory for execution (legalization and receiving income from lotteries and gambling, preferential taxation of sports sponsoring firms, etc.). The implementation of the EU's approaches to the sports sphere functioning is considered on the example of Hungary. The experience of Hungary can be taken into account in national practice for reforming the central executive power; introducing legislative initiatives aimed at structural changes and financial support; expanding the mechanisms of non-state financing and increasing the responsibility of sports federations for the development of their sport events.

Keywords: European Union, Hungary, model of sport, reforms.

Вступ. Сьогодні у світі експертами та науковцями виділено ряд моделей управління спортом: європейську, американську, тоталітарну [1–4]. Го-

ловним критерієм тієї або іншої моделі є ступінь участі держави в регулюванні питань розвитку спорту й підходи до його фінансування.

Європейська модель характеризується більшою чи меншою участю держави, а головними організаціями у питаннях розвитку конкретних видів спорту виступають відповідні національні спортивні федерації. Практично у всіх країнах Європи держава так чи інакше втручається в розвиток масового спорту, спорту вищих досягнень та іноді навіть професійного спорту. Здебільшого це відбувається через розробку правових актів та розподілу фінансів.

Для американської моделі притаманна значна міра децентралізації та незначна участь держави в питаннях організації спортивної діяльності.

Тоталітарна модель характеризується повним централізованим державним управлінням сферою фізичної культури і спорту. Така модель функціонувала в СРСР і країнах соціалістичного табору [2].

У дослідженнях зарубіжних науковців описано й інші моделі: бразильська, австралійська тощо [10, 13].

Враховуючи обраний Україною євроінтеграційний курс, особливий інтерес викликає саме європейська модель спорту. З одного боку, кожна країна Європейського Союзу імплементує ключові засади, що визначені європейською спільнотою фундаментальними для розвитку фізичної культури і спорту; з іншого – розробляє власні підходи до підтримання цієї сфери. Отже, вивчення зарубіжного досвіду в сучасних умовах активного пошуку ефективних шляхів подальшого функціонування спорту є актуальним і доцільним.

Дослідження виконується згідно з планом НДР НУФВСУ на 2016–2020 рр. за темою «Сучасний неолімпійський спорт: європейський та вітчизняний контекст» (номер держреєстрації 0119U100412).

Мета дослідження – вивчення особливостей функціонування європейської моделі спорту в країнах ЄС (на прикладі Угорщини) для визначення перспективних напрямів реформування вітчизняної спортивної галузі.

Методи дослідження: аналіз (у тому числі літературних джерел та інформації мережі Інтернет); синтез; узагальнення; спостереження; порівняння; систематизація; бесіди.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасна правова система ЄС, що включає акти законодавства ЄС (але не обмежується ними), прийняті в рамках європейського співтовариства, спільної зовнішньої політики та політики безпеки і співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ, має узагальнену назву «*acquis communautaire* (*acquis*)» – це так звані «доробок спільноти», сукупність спільних прав і зобов'язань, обов'язкових для виконання в усіх країнах-членах ЄС [7].

Держави-члени ЄС повинні неухильно дотримуватися правових настанов, директив, регламентів, рішень та інших актів ЄС, оскільки на момент

вступу до цього об'єднання добровільно віддали йому частину свого суверенітету.

Країни-заявники, перш ніж вступити до ЄС, повинні прийняти доробок спільноти та адаптувати національне законодавство до права ЄС, тобто здійснити систему односторонніх заходів для приведення своїх законодавчих систем у відповідність з обов'язковим мінімумом (*acquis communautaire*) законодавства ЄС [5, 7].

Проте європейський спорт має певні особливі характеристики, так звану «специфіку спорту», що може бути розглянута через дві призми:

- специфіку спортивної діяльності та спортивних правил, таких як окремі змагання для чоловіків та жінок, обмеження кількості учасників змагань, дотримання принципів «чесної гри» та збереження конкурентності між клубами, що беруть участь у змаганнях;

- специфіку спортивної структури, включаючи, зокрема, автономію та різноманітність спортивних організацій, пірамідальну структуру змагань – від масового до елітного рівня, організацію спорту на національній основі та принцип єдиної федерації для спорту [20].

Через різноманітність європейських спортивних структур визначити уніфіковану модель для спортивних організацій у Європі складно.

Практика Європейських судів та рішення Європейської комісії (далі – Комісія) свідчать, що специфіку спорту визнано та враховано. Вони також дають рекомендації, яким чином застосовувати право ЄС до спорту. Проте, поряд з цим визнання специфіки спорту не може тлумачитися як таке, що обґрунтовує в цілому звільнення від застосування права ЄС [20]. Комісія вважає, що необхідно просувати цінності та традиції європейського спорту, а в різноманітних обговореннях та дебатах апелює до так званої «європейської моделі спорту» (*The European Model of Sport*) [14].

На сьогодні безпосередній вплив на спорт ЄС дуже обмежений, головна роль у його управлінні відведена неурядовим організаціям та державам-членам ЄС. Комісія складається з Генеральних директоратів і ряду відомств. Генеральний директорат з освіти та культури координує й діяльність за напрямом «спорт». Співпраця держав-членів ЄС із питань спорту на рівні ЄС відбувається на неформальних міністерських зустрічах, а також на адміністративному рівні через керівників структурних підрозділів з питань «спорту».

У сфері спорту ЄС, так само, як у сфері охорони здоров'я, освіти, культури та туризму не має права ухвалювати закони та впливати на законодавство країн-членів. Відповідно, реалізує у цих сферах так звану підтримуючу функцію «*supporting competences*» [8].

Комісія підтримує, координує та запроваджує спільні дії, заохочує до обміну найкращою прак-

тикою у сфері спортивного врядування та сприяє розвитку загально визнаних принципів належного управління у спорті, таких як прозорість, демократія, підзвітність та представництво зацікавлених сторін (асоціацій, федерацій, гравців, клубів, ліг, вболівальників тощо) [6]. Вона визнає автономію спортивних організацій та представницьких структур (таких як ліги). Крім того, визнає, що врядування є переважно обов'язком керуючих органів у галузі спорту та, певною мірою, держав-членів і соціальних партнерів, також вважає, що більшість викликів можна подолати шляхом саморегулювання за умови дотримання принципів належного управління та права ЄС та готова відігравати допоміжну роль або, за потреби, вживати певних заходів.

На рівні ЄС ухвалено ряд важливих документів рекомендаційного характеру щодо сфери спорту. Варто зосередитися на окремих положеннях деяких із них.

У грудні 2000 р. Європейською Радою прийнято Ніццьку декларацію, якою визнано важливу роль спорту в європейському суспільстві та його специфічний характер, що необхідно враховувати під час імплементації спільних політик [11]. У документі наголошується, що спортивні організації та держави-члени ЄС несуть основну відповідальність за вирішення питань, пов'язаних зі спортом. Центральна роль відводиться спортивним федераціям, головна мета яких – сприяння розвитку своїх видів спорту, дотримуючись національного законодавства та законодавства Співтовариства.

Водночас визнано, що, навіть не маючи будь-якого прямого впливу в цій сфері, Співтовариство має у своїй діяльності враховувати соціальну, освітню та культурну функції спорту для забезпечення дотримання кодексів етики та виховання солідарності, які є необхідними для збереження його

соціальної значущості. Європейські інституції визнали особливу роль спорту для суспільства [11].

Значної уваги заслуговує «Біла книга зі спорту» (White Paper on Sport), представлена та прийнята Комісією у липні 2007 р., що актуальною лишається і сьогодні, в якій вперше комплексно розглянуто питання, пов'язані зі спортом. Її головною метою є формування стратегічного бачення ролі спорту в Європі, заохочення до дебатів з конкретних проблем під час розробки політики в ЄС та підвищення усвідомлення громадськістю потреб та особливостей цього сектора. Ініціативу спрямовано на висвітлення важливих питань, таких як, наприклад, застосування права ЄС у сфері спорту, та на визначення подальших дій, пов'язаних зі спортом, на рівні ЄС [20].

У документі пропонується ряд заходів, які поділяються на три основні напрями: соціальна роль, економічний вимір спорту та організація спорту (рис. 1).

У «Білій книзі зі спорту» зазначається, що спорт є динамічним сектором, що швидко розвивається, з недооціненим макроекономічним впливом та може сприяти цілям зростання і створення робочих місць. Він може слугувати інструментом місцевого та регіонального розвитку. Спорт має синергію з туризмом та може сприяти модернізації інфраструктури і налагодженню співробітництва для фінансування спорту та дозвільної інфраструктури.

Звертається увага, що бракує повних порівнювальних даних про економічну вагу спорту. Його значення підтверджують дослідження та аналіз звітів про виконання національних бюджетів, економіка широкомасштабних спортивних змагань та кошти, що витрачаються у зв'язку з фізичною неактивністю, включаючи витрати на старіюче населення [20].

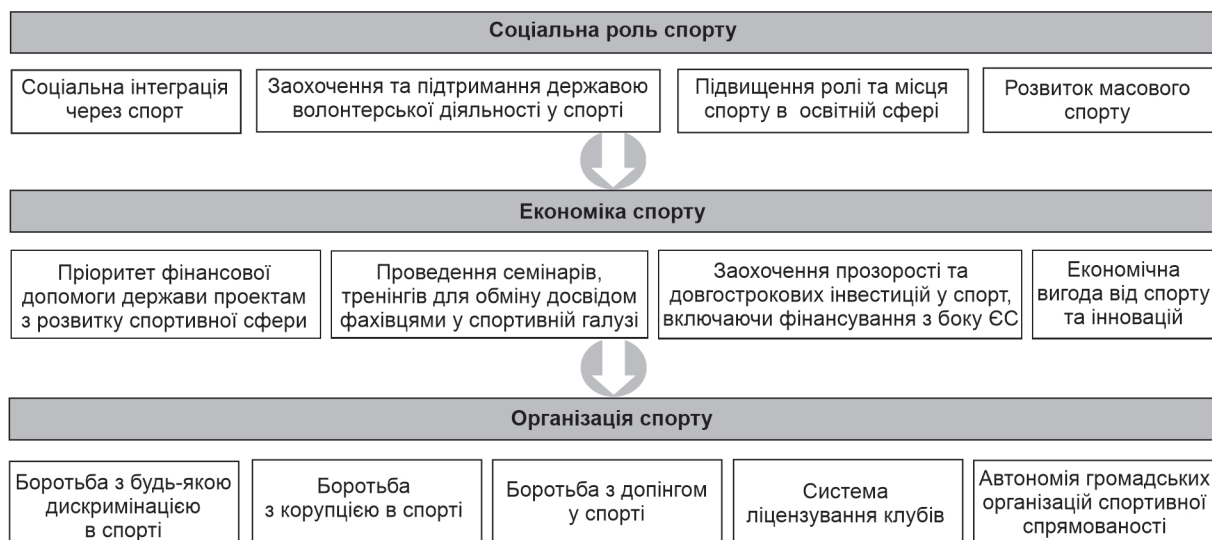

Рисунок 1 – Головні вимоги Європейського Союзу до розвитку фізичної культури та спорту

Зростаюча частина економічної вартості спорту пов'язана з правами інтелектуальної власності, отже, з авторським правом, комерційними комунікаціями, торговими марками, правами на використання зображень та медіа правами. За умов зростання глобалізації та динаміки сектора ефективне забезпечення прав інтелектуальної власності в усьому світі стає суттєвою складовою процвітання спортивної економіки. Також важливо, щоб отримувачам гарантувалася можливість дистанційного доступу до спортивних змагань на транскордонному рівні в рамках ЄС.

Незважаючи на значення спорту для глобальної економіки, значна частина спортивної діяльності відбувається в рамках неприбуткових структур, багато з яких залежать від державної підтримки, спрямованої на забезпечення доступу всіх громадян до спортивної діяльності. Спортивні організації в країнах ЄС мають багато джерел прибутку, включаючи клубні внески та продаж квитків, рекламу та спонсорство, медіа права, перерозподіл прибутку в рамках спортивних федерацій, мерчандайзинг, державну підтримку тощо. Проте деякі спортивні організації мають значно кращий доступ до ресурсів бізнес-операторів, ніж інші, навіть якщо у певних випадках замість цього існує добре функціонуюча система перерозподілу [20]. У багатьох державах-членах ЄС спорт частково фінансується через податки або збори з державних чи ліцензованих державою азартних ігор чи лотерей.

Отже, для держав ЄС європейська модель спорту є універсальною концептуальною основою, яка через призму національних особливостей, традицій набуває нових рис, притаманних кожній конкретній країні. Вивчення досвіду цих країн є корисним для формування стратегій розвитку вітчизняного спорту.

У своїй статті ми зосередимо увагу на досвіді Угорщини, враховуючи три важливі аспекти. По-перше, спортивні здобутки цієї країни переконують в особливому ставленні держави та її населення до спорту. Починаючи з перших Ігор Олімпіади 1896 р. і до 1992 р., майже завжди угорські спортсмени забезпечували собі місце у ТОП-10 загального командного заліку (окрім 1920 р., коли не брали участь; 1924 р. – 13-те місце). Починаючи з 1996 р., загальнокомандні результати стали дещо гіршими – від 12-го до 20-го місця, що обумовлено збільшенням країн-учасниць через дезінтеграційні процеси у світі (розпад СРСР, Югославії, Чехословаччини). Проте 9-те місце у Лондоні на Іграх Олімпіади 2012 р. свідчить про конкурентоспроможність спортсменів Угорщини і сьогодні.

По-друге, враховуючи економічні та демографічні показники розвитку Угорщини та порівняння їх з показниками країн-лідерів Ігор Олімпіад, спортивні здобутки спортсменів країни стають ще

більш вагомими: 92-ге місце за кількістю населення (за даними Центрального управління статистики Угорщини, 2019 р.) та 54-те – за показником ВВП загальним (за даними Міжнародного валютного фонду, 2019 р.).

По-третє, Угорщина лише у 2004 р. увійшла до ЄС і можна припустити, що вона знаходиться у періоді активних адаптаційних змін у всіх галузях економіки, у тому числі і спорті.

Державним органом, що відповідає за політику у сфері спорту в Угорщині є Міністерство людських ресурсів (Ministry of Human Capacities), а саме його підрозділ – Державний секретаріат у справах спорту. Його основними завданнями є: формування політики сфери; розробка законодавчих та підзаконних актів, у тому числі національних стратегій та програм; розподіл коштів між спортивними федераціями; проведення конкурсів на здобуття державних стипендій; збір статистичної інформації; сприяння спортивним федераціям в організації міжнародних заходів на території країни тощо.

Основним законодавчим актом Угорщини у сфері спорту є Закон «Про спорт» від 2004 р. [16]. Питання діяльності спортивних федерацій регламентуються статтями 16 та 17 Закону. Головним завданням спортивних федерацій є розвиток масової фізичної культури та спорту, талановитої молоді, підтримка високих досягнень у спорті та проведення змагань, що поділяються на аматорські, професійні та змішані (відкриті). Спортивна асоціація не може бути засновником клубу, який бере участь у змаганнях під її егідою [15].

Незалежність громадських організацій від держави гарантується положеннями Закону Угорщини «Про право на об'єднання, статус некомерційних організацій, функціонування та підтримку організацій громадянського суспільства», який повною мірою поширюється на спортивні федерації [19].

Питання державної фінансової підтримки розвитку спорту та здійснення спортивної діяльності регулюються розділом VIII Закону «Про спорт». Спортивні федерації можуть отримувати фінансову підтримку з державного бюджету. Зокрема, відповідно до статті 56, зазначена підтримка надається у обсягах, визначених Законом «Про бюджет», та на основі відповідного договору зі спортивною федерацією. Рішення про розподіл та використання визначених у бюджеті коштів на здійснення спортивної діяльності приймається Міністром людських ресурсів Угорщини.

Параграф 2 статті 56 також визначає, що 12 % податку від лотерей, 50 % податку від букмекерських ставок та інших спортивних ставок слід спрямовувати на підтримку спорту.

Питання меценатства та спонсорства в Угорщині регулюються, окрім положень Закону «Про спорт», Законом «Про податок на прибуток корпо-

рацій та податок на дивіденди» від 1996 р. [18] та Законом «Про податок на прибуток» від 1995 р. [17], а також рядом підзаконних актів, у тому числі постанов Уряду.

Відповідно до змін, внесених до згаданих законів у 2011 р., у випадку підтримки видовищних командних видів спорту (футболу, гандболу, баскетболу, водного поло та/чи хокею) існує можливість отримання податкових пільг. Зокрема, у випадку надання певною компанією підтримки на розвиток цих командних видів спорту загальна сума податку на корпоративний прибуток зменшується на величину наданої підтримки. Детальні умови та порядок здійснення зазначеної підтримки визначаються статтею 22/С Закону «Про податок на прибуток корпорацій та податок на дивіденди» [18]. Окремого закону, який би регулював питання меценатства та спонсорства у сфері спорту, в Угорщині не існує. Проте є Постанова уряду «Використання та розподіл державних цільових грантів на спорт» від 2013 р., згідно з яким фізичні та юридичні особи можуть претендувати на економічну підтримку на розвиток спорту [12].

В Угорщині запроваджено ряд державних стипендій за спортивні досягнення. Так, Постановою Уряду Угорщини від 2013 р. 165/2013. (V. 28.) «Про Стипендію “Угорські спортивні зірки”» (Magyar Sportsillagok Ösztöndíj) започатковано відповідну державну стипендію для підтримки спортсменів-студентів закладів вищої освіти, які під час навчання здобули або мають шанси здобути нагороди на світових першостях. Стипендія призначається Міністром людських ресурсів Угорщини. Розмір стипендії – від 102 до 204 тис. форинтів на місяць (364–728 дол. США).

Законом «Про спорт» визначається спортивна стипендія імені Аладара Геревича, яка призначається Угорським олімпійським комітетом. Максимальний її розмір, залежно від категорії, становить 500 тис. форинтів (1785 дол. США). Також започатковано республіканську стипендію за значні досягнення у спорті, що виплачується протягом 10 місяців (34 тис. форинтів на місяць – 121 дол. США).

Керівництво держави велику увагу приділяє проведенню міжнародних заходів на території країни та розглядає спорт як засіб підвищення її престижу. Простежується стійка тенденція збільшення кількості міжнародних змагань. Так, у 2006 р. відбулося шість міжнародних спортивних подій, що фінансувалися державою, у 2010 р. – 34, у 2017 р. – 113.

У 2017 р. Угорщина організувала чемпіонат світу з дзюдо, чемпіонати Міжнародної федерації плавання, 32-ий марафон SPAR Budapest Marathon Festival, в якому взяли участь рекордні 32 тис. осіб (5400 бігунів із 81 країни).

Міжнародна асоціація федерацій легкої атлетики (IAAF) схвалила рекомендацію щодо визнання Будапешта найкращим європейським містом для проведення чемпіонату світу з легкої атлетики у 2023 р. Крім того, уряд країни подавав заявку на проведення Всесвітніх ігор 2017 р., але Міжнародна асоціація Всесвітніх ігор віддала перевагу Вроцлаву (Польща). У 2017 р. Угорщина подала заявку на проведення Олімпійських ігор 2024 р., проте під тиском громадськості (організація Momentum збрала 266 000 підписів у м. Будапешті з населенням 1,75 млн осіб за референдум з цього питання) відкликала її.

Проведення заходів було б неможливим без належної кількості та відповідної стандартам якості спортивних споруд. Тому уряд Угорщини приділяє значну увагу розвитку спортивної інфраструктури. ACES Europe – некомерційна організація, партнер Європейської комісії, враховуючи високі показники розвитку спорту в Угорщині, оголосив Будапешт європейською спортивною столицею 2019 р.

Варто зазначити, що Угорщина – одна з небагатьох країн світу, в Конституції якої згадується про рухову активність і спорт. У статті 20 зазначається, що кожен має право на фізичне та психічне здоров'я, а держава задовольняє це право забезпеченням доступу та організації занять спортом та фізичною культурою [9].

Отже, вивчення міжнародного досвіду (як окремих країн, так і ЄС в цілому) стане основою для напрацювання важливих наукових положень про функціонування та розвиток спорту в умовах перехідних соціально-економічних систем.

Висновки:

1. Кожна країна, що вступає до ЄС, має ретельно вивчити правові норми, розроблені європейською спільнотою для різних сфер діяльності. Другим кроком є адаптація національного законодавства до права ЄС, у тому числі спортивного. З одного боку, країни ЄС повинні дотримуватися фундаментальних принципів (прозорість та підзвітність економічної діяльності, автономія спортивних організацій, дотримання правил «чесної гри», збереження конкурентності між професійними клубами, визнання єдиної федерації для виду спорту, побудова пірамідальної структури змагань тощо). Поряд з цим існують рекомендації, які, на думку керівництва ЄС, сприяють розвитку спорту в країні, проте не є обов'язковими для виконання (легалізація та отримання прибутків від лотерей та азартних ігор, пільгове оподаткування фірм-спонсорів спорту).

2. Вивчення міжнародного досвіду має на меті пошук оптимальних шляхів подолання кризових ситуацій у вітчизняній сфері фізичної культури і спорту, визначення форм та міри державного втручання у розвиток сфери, а також подолання нега-

тивних тенденцій в економіці спорту, обумовлених недосконалістю ринку, що формується в країні.

3. Досвід Угорщини з розвитку спорту може бути врахованим у вітчизняній практиці через:

- зменшення повноважень центрального органу виконавчої влади та надання більшої автономії спортивним федераціям, як і передбачено Дорожньою картою реформ;
- законодавчі ініціативи економічної підтримки командних ігрових видів спорту (популярних та / або традиційних для країни), які сьогодні виявилися неконкурентоспроможними на світовій арені;
- активізація студентського спорту через державні субсидії та власні кошти закладів вищої освіти;

- впровадження механізмів фінансування спорту через державні лотереї, гемблінг або ігорний бізнес (у випадку його легалізації);

- розширення грантових можливостей на розвиток спорту;

- активізація проектної діяльності спортивних структур (створення інформаційного середовища про переваги та необхідність брати в ній участь, проведення семінарів, тренінгів щодо особливостей підготовки проектних заявок; формування бази грантів).

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Брикульський О. Хочеш жити – заробляй, або прибутковий спорт. Вісник спортивного комітету України Sportcom. 2015; 11: 68, 69.
2. Дорожня карта реформ у сфері фізичної культури та спорту. Міністерство молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dmsu.gov.ua/index/ua/material/16627>.
3. Журба МА. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. 2017; 79: 51–57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/9169>
4. Кононович ВГ. Нормативно-правові засади державного управління у сфері фізичної культури і спорту на прикладі європейських країн. Державне будівництво. 2013; 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2013_1_32
5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 бер. 2004 р. № 1629-IV (Редакція від 04.11.2018, підстава – 2581–VIII) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
6. A review of good governance principles and indicators in sport [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/321167567_A_review_of_good_governance_principles_and_indicators_in_sport.
7. Acquis communautaire / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Acquis_communautaire.
8. Areas of EU action [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/info/about-european-union/about-european-commission/>.
9. Magyarország Alaptörvénye [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.parlament.hu/irom39/02627/02627-0187.pdf>
10. Mezzadri F., Silva M., Figueira K., Starepravo F. Sport Policies in Brazil / International Journal of Sport Policy and Politics, 2015. – P. 655–666. <https://doi.org/10.1080/19406940.2014.937737>
11. Declaration on the specific characteristics of sport and its social function in Europe, of which account should be taken in implementing common policies <https://www.consilium.europa.eu/media/21005/nice-european-council-presidency-conclusions.pdf>
12. Rendelet az állami sport célú támogatások felhasználásáról és elosztásáról, 27/2013. (III. 29.) EMMI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300027.EMM>
13. Stewart B. Australian Sport – Better by Design? / Stewart, B., Nicholson, M., Smith, A., Westerbeek, H. – London: Routledge, 2004. – 224 p. <https://doi.org/10.4324/9780203462928>
14. The European Model of Sport [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf.
15. The Sports Law Review. Organisation of sports clubs and sports governing bodies. Hungary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-sports-law-review-edition-4/1177315/hungary>.
16. Төрvény a sportról, 2004. évi I. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0400001.TV>
17. Төрvény a személyi jövedelemadóról, 1995. évi CXVII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.TV>
18. Төрvény a társasági adóról és az osztalékadóról, 1996. évi LXXXI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600081.TV>
19. Төрvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról 2011. évi CLXXV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100175.TV>
20. White Paper on Sport [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aop.pt/upload/tb_content/320160419151552/35716314642829/whitepaperfullen.pdf.

Literature

1. Brykulsyi O. Earn if you want to live – or lucrative sport. *Visnyk Sportkomitetu Ukrainy*. 2015;11: 68, 69.
2. Roadmap for physical culture and sport reform. Ministry of Youth and Sports of Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/16627>.
3. Zhurba M A. Foreign experience of state regulation of the sphere of physical culture and sport. *Aktualni problemy derzhavy i prava: zbirnyk naukovykh prats*. 2017; 79: 51–57. [Electronic resource]. – Access mode: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/9169>
4. Kononovich VG. Legal framework of public administration in the field of physical culture and sports on the example of European countries. *State building*. 2013; 1. – [Electronic resource]. – Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2013_1_32
5. Constitution of Hungary [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.parlament.hu/irom39/02627/02627-0187.pdf>
6. On the National Program of Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union: The Law of Ukraine of 18.03.2004. N 1629–IV (Editorial from 04.11.2018, basis – 2581–VIII) [Electronic resource]. – Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
7. A review of good governance principles and indicators in sport [Electronic resource]. – Access mode: https://www.researchgate.net/publication/321167567_A_review_of_good_governance_principles_and_indicators_in_sport.
8. Acquis communautaire / [Electronic resource]. – Access mode: [\[https://uk.wikipedia.org/wiki/Acquis_communautaire\]](https://uk.wikipedia.org/wiki/Acquis_communautaire).
9. Areas of EU action [Electronic resource]. – Access mode: <https://ec.europa.eu/info/about-european-union/about-european-commission/>.
10. Mezzadri F., Silva M., Figuéroa K., Starepravo F. Sport Policies in Brazil / *International Journal of Sport Policy and Politics*, 2015. – P. 655–666. <https://doi.org/10.1080/19406940.2014.937737>
11. Declaration on the specific characteristics of sport and its social function in Europe, of which accounts should be taken in implementing common policies <https://www.consilium.europa.eu/media/21005/nice-european-council-presidency-conclusions.pdf>
12. Rendelet az állami sport célú támogatások felhasználásáról és elosztásáról, 27/2013. (III. 29.) EMMI [Electronic resource]. – Access mode: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300027.EMM>
13. Stewart B. *Australian Sport – Better by Design?* / Stewart, B., Nicholson, M., Smith, A., Westerbeek, H. – London: Routledge, 2004. – 224 p. <https://doi.org/10.4324/9780203462928>
14. The European Model of Sport [Electronic resource]. – Access mode: http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf.
15. The Sports Law Review. Organisation of sports clubs and sports governing bodies. Hungary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-sports-law-review-edition-4/1177315/hungary>.
16. The law on Sport, 2004., I. [Electronic resource]. – Access mode: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0400001.TV>
17. The law on personal income tax, 1995. CXVII. [Electronic resource]. – Access mode: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.TV>
18. The law on income tax and tax on dividends, 1996, LXXXI. [Electronic resource]. – Access mode: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600081.TV>
19. The law on association, public benefit status, and operation and support of non-governmental organizations, 2011, CLXXV. [Electronic resource]. – Access mode: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100175.TV>
20. White Paper on Sport [Electronic resource]. – Access mode: http://www.aop.pt/upload/tb_content/320160419151552/35716314642829/whitepaperfullen.pdf.

Надійшла 30.10.2019

Інформація про авторів

Яблонська Леся Леонідівна
<https://orcid.org/0000-0002-6007-5894>
 reform_sport@ukr.net
 Міністерство молоді та спорту України
 вул. Еспланадна, 42, Київ, 01601, Україна
 Кривоніська Тетяна Анатоліївна
<https://orcid.org/0000-0003-0396-852X>
 tatyana_kropivnitskaya@ukr.net
 Національний університет
 фізичного виховання і спорту України,
 вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

Information about the authors

Yablonska Lesya
<https://orcid.org/0000-0002-6007-5894>
 reform_sport@ukr.net
 Ministry of Youth and Sport of Ukraine
 Esplanadna st.42, Kyiv, 01601, Ukraine
 Kropyvnytska Tetiana
<https://orcid.org/0000-0003-0396-852X>
 tatyana_kropivnitskaya@ukr.net
 National University of Ukrain
 on Physical Education and Sport,
 03150, Kyiv, Fizkul'tury str., 1